

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

Ուղեցույց

**Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրությամբ ներդրված՝ խորհրդատվական
կարծիք տրամադրելու ընթացակարգի իրականացման վերաբերյալ
(հաստատված լիակազմ Դատարանի կողմից 2017 թվականի
սեպտեմբերի 18-ին)**

*Սույն փաստաթուղթը թարգմանվել է Եվրոպական միության և Եվրոպայի խորհրդի կողմից
Գործընկերություն հանուն լավ կառավարման ծրագրային ձևաչափի շրջանակներում
ֆինանսավորվող և Եվրոպայի խորհրդի կողմից իրականացվող «Աջակցություն դատական
բարեփոխումների իրականացմանը՝ Հայաստանում դատական իշխանության անկախության և
արհեստավարժության ամրապնդումը» ծրագրի շրջանակներում: Թարգմանության համար
պատասխանատվություն է կրում միայն «Աջակցություն դատական բարեփոխումների
իրականացմանը՝ Հայաստանում դատական իշխանության անկախության և արհեստավարժության
ամրապնդումը» ծրագիրը:*

**Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրությամբ ներդրված՝ խորհրդատվական
կարծիք տրամադրելու ընթացակարգի իրականացման վերաբերյալ
ուղեցույց**

I.

Ներածություն

1. Այս ուղեցույցի նպատակն է Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի (Կոնվենցիա) թիվ 16 արձանագրության մեջ նշված ընթացակարգն սկսելու եւ դրան հետեւելու մասով գործնական աջակցություն առաջարկել խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելու իրավասություն ունեցող դատարաններին եւ տրիբունալներին: Ուղեցույցը պետք է դիտարկել ազգային իշխանությունների եւ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի (Դատարան) միջեւ երկխոսության եւ համագործակցության ոգով, ինչն ընկած է Արձանագրության հիմքում: Ուղեցույցը, որը պարտադիր բնույթ չի կրում, պետք է մեկնաբանել Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության դրույթների եւ Դատարանի կանոնակարգի համապատասխան կանոնների լույսի ներքո (տե՛ս Հավելված I):

II.

**Դատարանի իրավագործությունը խորհրդատվական կարծիքներ տրամադրելու
վերաբերյալ դիմումների առնչությամբ**

2. Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 1-ին հոդվածով Դատարանին իրավագործություն է վերապահվում Կոնվենցիայով կամ դրան կից արձանագրություններով սահմանված իրավունքների եւ ազատությունների մեկնաբանման կամ կիրառման առնչությամբ սկզբունքային հարցերի վերաբերյալ խորհրդատվական կարծիքներ տրամադրելու մասով: Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու ընթացակարգի նպատակն է բարձրացնել Դատարանի եւ Կոնվենցիայի Պայմանավորվող կողմերի ազգային դատարանների ու տրիբունալների միջեւ փոխգործակցության մակարդակը: Դատարանի եւ ազգային դատարանների ու տրիբունալների միջեւ կառուցողական երկխոսություն խթանելը

#5864582

ծառայում է ներպետական մակարդակում Կոնվենցիայի հետագա իրականացման ամրապնդմանը՝ սուբսիդիարության սկզբունքին համապատասխան:

3. Ի սկզբանե կարելու է ընդգծել, որ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու ընթացակարգը հասանելի չէ Արձանագրության Բարձր պայմանավորվող կողմերի բոլոր դատարաններին ու տրիբունալներին: Դատարանի իրավագործությունը տարածվում է ներպետական այն ատյանի կողմից ներկայացված՝ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումների վրա, որը Բարձր պայմանավորվող կողմի կողմից, Թիվ 16 արձանագրության նպատակներով, նշանակվել է որպես բարձրագույն դատարան կամ տրիբունալ (նշանակված դատարան կամ տրիբունալ): Արձանագրության 10-րդ հոդվածի համաձայն՝

«Կոնվենցիայի յուրաքանչյուր Բարձր պայմանավորվող կողմ ստորագրելիս կամ վավերագիրը, ընդունման կամ հաստատման մասին իր փաստաթղթերն ի պահ հանձնելիս պետք է Եվրոպայի խորհրդի Գլխավոր քարտուղարին հղած հայտարարությամբ նշի այն դատարանները կամ տրիբունալները, որոնց նշանակում է սույն Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետի նպատակներով: Այդ հայտարարությունը կարող է հետագայում փոփոխվել նույն կարգով»:

4. Այդ պատճառով ներպետական դատարաններին կամ տրիբունալներին խորհուրդ է տրվում համոզվել, որ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելու իրավասություն ունեն: Այդ նպատակով առաջարկվում է խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելու մասին որոշում կայացնելուց առաջ ծանոթանալ կից ներկայացված՝ նշանակված դատարանների եւ տրիբունալների ցանկին: Դատարանն իրավագործություն չունի դիտարկելու որեւէ դիմում, որը ներկայացվել է որպես բարձրագույն դատարան կամ տրիբունալ չնշանակված ատյանի կողմից:

5. Նշանակված դատարանը կամ տրիբունալն է որոշում կիրառել Կոնվենցիան եւ Դատարանի նախադեպային իրավունքն իր կողմից քննվող վեճի նկատմամբ՝ ըստ անհրաժեշտության հաշվի առնելով հարցի վերաբերյալ կողմերի փաստարկները: Հնարավոր է, որ սովյալ դատարանը կամ տրիբունալը եզրակացնում է, որ իր կողմից քննվող գործը, իր կարծիքով, նոր տեսակետ է առաջ քաշում կոնվենցիոն իրավունքի մասով, կամ որ գործի փաստերը, ըստ երեւույթին, հարմար չեն Դատարանի նախադեպային իրավունքի ուղղակի կիրառման համար,

#5864582

կամ որ, հնարավոր է, նախադեպային իրավունքում առկա է անհամապատասխանություն: Այդպիսի հանգամանքներում դատարանը կամ տրիբունալը կարող է օգտվել խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելու հնարավորությունից:

6. Կարելու է նշել նաև, որ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վարույթի շրջանակներում Դատարանը չի կարող զբաղվել կոնվենցիոն իրավունքի վերացական հարցերով: Այս առնչությամբ պետք է ընդգծել երկու կետ:

6.1 Առաջին՝ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումը պետք է բխի տվյալ պահին բարձրագույն դատարանի կամ տրիբունալի կողմից քննվող ներպետական չավարտված գործից: Դատարանն իրավագործություն չունի դիտարկելու այն դիմումը, որը չի համապատասխանում այդ պահանջին:

6.2 Երկրորդ՝ հայցվող կարծիքը պետք է լինի Կոնվենցիայով կամ դրան կից արձանագրություններով սահմանված իրավունքների եւ ազատությունների մեկնաբանման կամ կիրառման առնչությամբ սկզբունքային հարցի կամ հարցերի վերաբերյալ եւ տվյալ դատարանի կամ տրիբունալի կողմից համարվի անհրաժեշտ՝ գործով որոշում կայացնելու համար: Ստորև նշված առաջարկությունները լրացուցիչ ուղղորդում են տրամադրում այս հարցերի առնչությամբ: Այնուամենայնիվ, Դատարանն իրավագործություն չունի, համապատասխան դեպքերում, գնահատելու գործի փաստերը կամ գնահատելու կոնվենցիոն իրավունքի լույսի ներքո ներպետական իրավունքի մեկնաբանման վերաբերյալ կողմերի տեսակետների էությունը կամ որոշում կայացնելու վարույթի արդյունքների վերաբերյալ: Դատարանի դերը սահմանափակվում է դրան ներկայացված դիմումի վերաբերյալ կարծիք տրամադրելով: Ի վերջո, հենց դիմող դատարանը կամ տրիբունալը պետք է լուծեն գործով առաջ եկած խնդիրները եւ համապատասխան դեպքերում Դատարանի կողմից տրամադրված կարծիքից բխող եզրակացություններ անեն՝ գործով կիրառված ներպետական իրավունքի դրույթների եւ գործի ելքի առնչությամբ:

7. Նշանակված դատարանի կամ տրիբունալի կողմից ներկայացված դիմումի վերաբերյալ խորհրդատվական կարծիքը տրամադրում է Դատարանի Մեծ պալատը՝ Դատարանի կանոնակարգի 24-րդ կանոնի 2(ը) կետին

#5864582

համապատասխան: Այնուամենայնիվ, կարելու է, որ նշանակված դատարաններն ու տրիբունալները հիշեն, որ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումն առաջինն ուսումնասիրում է Դատարանի Մեծ պալատի հինգ դատավորներից կազմված կոլեգիան, որն էլ որոշում է կայացնում, թե արդյոք դիմումը պետք է ընդունվի քննության Մեծ պալատի կողմից, թե ոչ (Արձանագրության 2-րդ հոդված եւ Դատարանի կանոնակարգի X գլխի 93-րդ կանոն): Կոլեգիայի քննությունը գլխավորապես պետք է կենտրոնացված լինի այն հանգամանքի վրա, թե արդյոք Դատարան ներկայացված դիմումը Կոնվենցիայով կամ դրան կից արձանագրություններով սահմանված իրավունքների եւ ազատությունների առնչությամբ սկզբունքային հարցի կամ հարցերի վերաբերյալ է, եւ արդյոք այն բավարարում է Արձանագրության 1-ին հոդվածի 3-րդ կետում սահմանված եւ Դատարանի կանոնակարգի X գլխի 92-րդ կանոնի 2.1 կետում դրա ձեւի եւ բովանդակության առնչությամբ նշված ընթացակարգային պահանջներին: Արձանագրության հիմքում ընկած համագործակցության շրջանակում ցանկալի է, որ նշանակված դատարաններն ու տրիբունալներն ուշադրություն դարձնեն այս ուղեցույցին՝ խուսափելու համար Արձանագրությամբ սահմանված հիմնական նյութաիրավական եւ ընթացակարգային ձեւականություններին չհամապատասխանելու պատճառով դիմումի *de plano* մերժումից:

III.

Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելու մասին որոշումը

8. Ինչպես արդեն նշվել է վերելում՝ 3-րդ պարբերության մեջ, խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելու իրավասություն ունի նշանակված դատարանը կամ տրիբունալը: Այդ աստիճանների ցանկը կցված է: Ինչպես նշվել է վերելում՝ 4-րդ պարբերության մեջ, դատարանները կամ տրիբունալները պետք է ծանոթանան այս ցանկին՝ նախքան որոշելը, թե արդյոք, Արձանագրության համաձայն, խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելու իրավասություն ունեն:

9. Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելու որոշումը կամընտիր է (Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետ եւ Դատարանի կանոնակարգի X գլխի 92-րդ կանոնի 1-ին կետ): Հաշվի առնելով Արձանագրության նպատակը (տե՛ս վերելում 2-րդ պարբերությունը)՝ նշանակված

#5864582

դատարանը կամ տրիբունալը կարող է օգտվել խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու ընթացակարգի հնարավորությունից, եթե համարում է, որ իր կողմից քննվող գործով առաջանում է Կոնվենցիայով կամ դրան կից արձանագրություններով սահմանված իրավունքների եւ ազատությունների մեկնաբանման կամ կիրառման առնչությամբ սկզբունքային հարց կամ հարցեր, եւ որ, իր կարծիքով, անհրաժեշտ է խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնել՝ իր կողմից քննվող վեճը լուծելու համար:

IV.

Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելու համապատասխան փուլը

10. Նշանակված դատարանը կամ տրիբունալը կարող է խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնել Դատարան անմիջապես այն բանից հետո, երբ գտնում է, որ իր կողմից քննվող ներպետական դատական վարույթի շրջանակներում ծագել է Կոնվենցիայով կամ դրան կից արձանագրություններով սահմանված իրավունքների եւ ազատությունների մեկնաբանման կամ կիրառման առնչությամբ սկզբունքային հարց կամ հարցեր, եւ համարում է, որ պետք է հայցել Դատարանի կարծիքը (Արձանագրության 1-ին հոդվածի 2-րդ կետ): Հաշվի առնելով տարբեր տարրերը, որոնցով դիմումն ամբողջական է դառնում (տե՛ս ստորեւ 11-17-րդ պարբերությունները), առաջարկվում է դիմում ներկայացնել Դատարան միայն այն բանից հետո, երբ, որքանով վերաբերելի է, փաստերն ու իրավական հարցերը, այդ թվում՝ նաեւ կոնվենցիոն իրավունքի հարցերը, որոշվել են: Կախված ներպետական իրավունքում զբաղեցրած դիրքից՝ միանգամայն հնարավոր է, որ մեկ կամ երկու կողմերն էլ այս հարցի վերաբերյալ նախաձեռնություն ցուցաբերեն ավելի ցածր աստիճանի դատարանի որոշման դեմ ներկայացված բողոքի իրենց հիմքերում: Ցանկացած դեպքում խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելու կամ չներկայացնելու վերաբերյալ վերջնական որոշումը կայացնում է վերաքննիչ դատարանը կամ տրիբունալը՝ այնքանով, որքանով այն, Արձանագրության նպատակներով, նշանակվել է որպես բարձրագույն դատարան կամ տրիբունալ:

Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումի ձեւն ու բովանդակությունը

11. Հաշվի առնելով Արձանագրության վերոնշյալ նպատակը՝ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու ընթացակարգով Դատարանից պահանջվում է հստակ բացատրական ուղղորդում տրամադրել դիմող դատարանին կամ տրիբունալին: Դա անելու հնարավորություն ունենալու համար անհրաժեշտ է նշել պատճառները, որոնք հանգեցրել են տվյալ աստյանի կողմից դիմում ներկայացնելու անհրաժեշտության, իսկ դիմումը պետք է լինի ամբողջական եւ ճշգրիտ:

12. Կարելու է ընդգծել, որ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու ցանկացած դիմումի բովանդակություն սահմանված է Թիվ 16 արձանագրության 1-ին հոդվածի 3-րդ կետով եւ Դատարանի կանոնակարգի X գլխի 92-րդ կանոնի 2.1 կետով: Այդ դիմումը պետք է պարունակի ոչ միայն այն հարցը կամ հարցերը, որոնց առնչությամբ տվյալ դատարանը կամ տրիբունալը հայցում է Դատարանի ուղղորդումը, այլ նաեւ հետեւյալ լրացուցիչ տարրերը.

ա) ներպետական գործի խնդրո առարկան եւ դրա համապատասխան իրավական եւ փաստական հիմքերը,

բ) ներպետական համապատասխան իրավական դրույթները,

գ) Կոնվենցիայի համապատասխան հարցերը, մասնավորապես՝ քննարկվող իրավունքները կամ ազատությունները,

դ) վերաբերելի լինելու դեպքում՝ հարցի վերաբերյալ ներպետական վարույթի կողմերի փաստարկների ամփոփ շարադրանքը,

ե) հնարավորության եւ նպատակահարմար լինելու դեպքում՝ հարցի վերաբերյալ դիմող դատարանի կամ տրիբունալի սեփական տեսակետների շարադրումը, այդ թվում՝ ցանկացած վերլուծություն, որն այն, գուցե, իրականացրել է հարցի վերաբերյալ:

13. Պետք է նշել, որ դիմող դատարանին կամ տրիբունալին տրվում է

#5864582

որոշակի աստիճանի հայեցողություն՝ որոշելու, թե արդյոք «վերաբերելի է» դիմումի մեջ ներառել դրա խնդրո առարկա հանդիսացող հարցերի վերաբերյալ կողմերի փաստարկների ամփոփ շարադրանքը, եւ արդյոք «նպատակահարմար է» շարադրել սեփական տեսակետները հարցի վերաբերյալ: Սրանք այն հարցերն են, որոնց պետք է անդրադառնա տվյալ ատյանը: Կարելուրն այն է, որ դիմող դատարանը կամ տրիբունալն իր վճիռը կայացնելիս հնարավորինս ապահովի Դատարանի տեղեկացված լինելը՝ հնարավորություն տալով նրան տրամադրել դիմող դատարանի կամ տրիբունալի կողմից հայցվող բացատրական ուղղորդումը՝ կոնվենցիոն իրավունքը ներպետական վարույթի նկատմամբ կիրառելու առնչությամբ:

14. Դատարանի քարտուղարությունը կարող է Նախագահի պահանջով կապվել դիմող դատարանի կամ տրիբունալի հետ՝ դիմումի եւ ուղեկցող փաստաթղթերի վերաբերյալ լրացուցիչ մանրամասներ ստանալու նպատակով:

15. Պետք է նշել, որ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումները Դատարանի կողմից դիտարկվում են առաջնահերթ կարգով (տե՛ս Դատարանի կանոնակարգի X գլխի 93-րդ կանոնի 2-րդ կետը): Եթե դիմող դատարանը կամ տրիբունալն այն կարծիքին է, որ անհրաժեշտ է դիմումը դիտարկել հրատապ կարգով, ապա այն պետք է տեղեկացնի Դատարանին այդ մասին եւ ներկայացնի արագացված ընթացակարգով դիմումը քննելու պատճառները: Առաջնահերթության հարցին անդրադարձ է կատարվել ստորեւ՝ 29-30-րդ պարբերություններում: Կարելուր է Դատարանին անմիջապես տեղեկացնել խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումի հրատապ բնույթի մասին: Այդ պատճառով դիմող դատարանները կամ տրիբունալները պետք է իրենց դիմումին ուղեկցող գրության մեջ հստակ նշեն հարցը հրատապ քննելու իրենց ցանկության մասին: Բացի այդ, առաջարկվում է դիմումի յուրաքանչյուր էջի վերելի մասում զետեղել **“ՀՐԱՏԱՊ. ԹԻՎ 16 ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ”** բառերը:

16. Ինչ վերաբերում է խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելուն, ապա դիմող դատարաններին կամ տրիբունալներին առաջարկվում է կիրառել հետեւյալ կանոնները.

ա) դիմումը պետք է լինի A4 Ֆորմատով, տպագիր եւ ունենա 3,5 սմ-ից ոչ

#5864582

պակաս լուսանցք,

բ) փաստաթղթի հիմնական մասում տեքստը պետք է լինի առնվազն 12 տառաչափով, իսկ տողատակի ծանոթագրություններում՝ 10 տառաչափով՝ մեկուկես միջտողային տարածությամբ,

գ) բոլոր թվերը պետք է արտահայտված լինեն թվանշաններով,

դ) էջերը պետք է համարակալվեն հաջորդաբար,

ե) դիմումը պետք է առանձնացված լինի համարակալված պարբերություններով,

զ) այն պետք է շարադրվի Դատարանի կանոնակարգի X գլխի 92-րդ կանոնի 2.1 կետի պահանջներին համապատասխան:

17. Ամբողջական դիմումը սկզբունքորեն չպետք է գերազանցի քսան էջը:

VI.

Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումի լեզուն

18. Վերելում սահմանված ամբողջական դիմումը կարող է ներկայացվել Դատարան ներպետական վարույթի լեզվով այն դեպքում, երբ դա տվյալ Բարձր պայմանավորվող կողմի պաշտոնական լեզուն է, որին պատկանում է դիմող դատարանը կամ տրիբունալը: Այնուամենայնիվ, դիմումի անգլերեն կամ ֆրանսերեն թարգմանությունը պետք է ներկայացվի Դատարան՝ վերջինիս կողմից սահմանված ժամկետում (Դատարանի կանոնակարգի 34-րդ կանոնի 7-րդ կետ):

VII.

Անանունությունը

19. Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացվելուց հետո Դատարանը կարող է ապահովել ներպետական վարույթի շրջանակներում վեճում ներգրավված ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց անանունությունը՝ իր սեփական նախաձեռնությամբ կամ դիմող դատարանի կամ տրիբունալի կամ այդ վարույթի կողմի պահանջով:

20. Դիմող դատարանը կամ տրիբունալն է ապահովում, որ դիմումում

#5864582

պարունակվող ցանկացած անձնական տեղեկություն օգտագործվի համապատասխան ներպետական իրավունքին եւ անանունության ապահովման գործելակերպին համապատասխան (օրինակ՝ ջնջելով անձնական տվյալները կամ անանունություն ապահովելով ներպետական վարույթի շրջանակներում վեճում ներգրավված ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց համար):

VIII.

Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումի ազդեցությունը ներպետական վարույթի վրա

21. Դիմող դատարանը կամ տրիբունալն է որոշում, թե արդյոք ներպետական վարույթը պետք է կասեցվի մինչև Դատարանի խորհրդատվական կարծիքի տրամադրումը, թե՛ ոչ:

22. Դատարանում խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վարույթը պատշաճ իրականացնելու նպատակով եւ դրա արդյունավետությունն ապահովելու համար դիմող դատարանը կամ տրիբունալը Դատարանին տեղեկացնում է բոլոր այն ընթացակարգային քայլերի մասին, որոնք կարող են ազդել դիմումի վրա, եւ մասնավորապես, եթե ներպետական վարույթում ներգրավվել են նոր կողմեր:

IX.

Ծախսերը եւ ծախքերը եւ իրավաբանական օգնությունը

23. Դատարանում խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վարույթն իրականացվում է անվճար: Դատարանը որոշում չի կայացնում դիմող դատարանի կամ տրիբունալի վարույթում գտնվող գործով կողմերի ծախսերի եւ ծախքերի վերաբերյալ, ինչն այն Բարձր պայմանավորվող կողմի իրավունքին եւ գործելակերպին համապատասխան լուծման ենթակա հարց է, որին պատկանում է դիմող դատարանը կամ տրիբունալը (Դատարանի կանոնակարգի X գլխի 95-րդ կանոն):

24. Դատարանի նախագահը կարող է որոշել ներպետական վարույթի կողմին առաջարկել ներգրավվել խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վարույթին: Եթե այդ կողմը չունի բավարար միջոցներ, եւ այն դեպքում, երբ ազգային կանոնների շրջանակում հնարավոր է, դիմող դատարանը կամ տրիբունալն այդ

#5864582

կողմին կարող է տրամադրել իրավաբանական օգնություն՝ Դատարանում առաջացող վերջինիս ծախսերը, այդ թվում՝ իրավաբանների վճարները ծածկելու համար: Դատարանն ինքը նաև կարող է տրամադրել իրավաբանական օգնություն, եթե տվյալ կողմն ազգային կանոնների համաձայն չի ստանում այդ օգնությունը, կամ այնքանով, որքանով այդ օգնությունը չի ծածկում Դատարանում առաջացող ծախսերը կամ ծածկում է մասնակի (Դատարանի կանոնակարգի X գլխի 95-րդ կանոն):

X.

Դատարանի եւ դիմող դատարանի կամ տրիբունալի միջև հաղորդակցությունը

25. Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումը եւ համապատասխան փաստաթղթերը դիմող դատարանի կամ տրիբունալի կողմից պետք է ուղարկվեն անմիջապես Դատարանի քարտուղարին՝ պատվիրված փոստով (ՍԵԴԵՔՍ (CEDEX) F-67075 Ստրասբուրգ, Եվրոպայի խորհուրդ, Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան, Քարտուղար): Քարտուղարը հաստատում է դիմումի ստացումը եւ տրամադրում դրան ընթացք տալու մասին բոլոր անհրաժեշտ տեղեկությունները: Այս փուլում դատարանից կամ տրիբունալից կարող է պահանջվել դիմումում լրացում կատարել, եթե այն համարվի թերի:

26. Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելիս նշանակված դատարանին կամ տրիբունալին առաջարկվում է Դատարանին տրամադրել վարույթի նպատակով կոնտակտային անձի տվյալներ:

27. Դատարանը դիմող դատարանին կամ տրիբունալին տեղեկացնում է վարույթի շրջանակներում բոլոր ընթացակարգային անհրաժեշտ քայլերի մասին, այդ թվում՝

ա) դիմումի թարգմանությունը ներկայացնելու եւ դիմումը հիմնավորող լրացուցիչ նյութեր տրամադրելու ժամկետները.

բ) հինգ դատավորներից կազմված կոլեգիայի որոշումը դիմումի վերաբերյալ.

գ) խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումը հինգ դատավորներից կազմված կոլեգիայի կողմից ընդունվելու դեպքում վարույթի

#5864582

իրականացումը Մեծ պալատում, այդ թվում՝ այն Բարձր պայմանավորվող կողմի կողմից, որին պատկանում է դատարանը կամ տրիբունալը, կամ վարույթում ներգրավված երրորդ կողմի կողմից ներկայացված փաստաթղթերի մասին ծանուցումը.

դ) ցանկացած որոշում՝ ներպետական վարույթի կողմերին կամ այլ երրորդ կողմին Մեծ պալատի վարույթին ներգրավելու նպատակով հրավիրելու մասին.

ե) դիմումի վերաբերյալ Մեծ պալատի կողմից ընդունված խորհրդատվական կարծիքի մասին ծանուցումը:

28. Դիմող դատարանը կամ տրիբունալն է վարույթի ընթացքի մասին տեղեկացնում ներպետական վարույթի կողմերին: Եթե Դատարանի նախագահը ներպետական վարույթի կողմերից մեկին կամ երկու կողմերին էլ հրավիրել է ներգրավվելու խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վարույթում, ապա այս գործառույթը ստանձնում է Դատարանը, ներառյալ՝ դիմումի հիման վրա Մեծ պալատի կողմից ընդունված խորհրդատվական կարծիքի մասին ծանուցումը (Դատարանի կանոնակարգի X գլխի 94-րդ կանոնի 10-րդ կետ):

XI.

Առաջնահերթությունը

29. Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումը դիտարկվում է առաջնահերթության կարգով՝ Դատարանի կանոնակարգի 41-րդ կանոնին համապատասխան: Դիմող դատարանը կամ տրիբունալը, ներկայացնելով պատճառները, պետք է նշի, թե արդյոք կան հատուկ հանգամանքներ, որոնք պահանջում են դիմումի անհապաղ ուսումնասիրությունն եւ Դատարանի կողմից որոշման արագ կայացում: Ցանկալի է, որ դիմող դատարանը կամ տրիբունալն այդ հարցի շուրջ խորհրդակցի իր կողմից քննվող վարույթի կողմերի հետ եւ կցի նրանց կարծիքներն իր դիմումի պատճառաբանությանը: Դատարանն է որոշում, թե արդյոք դիմող դատարանի կամ տրիբունալի կողմից ներկայացված պատճառաբանություններն այնպիսին են, որ արդարացնում են դիմումին արագացված ընթացք տալը: Դատարանը հաշվի է առնում իր սեփական չափորոշիչները, որոնցով կարգավորվում է Կոնվենցիայի 34-րդ հոդվածի

#5864582

համաձայն ներկայացված գանգատներին ընթացք տալու կարգը¹: Առաջարկվում է, որ նշանակված դատարանները կամ տրիբունալներն արագացված ընթացակարգով խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելուց առաջ ծանոթանան այդ չափորոշիչներին:

30. Նույնիսկ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումը հրատապ ուսումնասիրելու հատուկ պահանջի բացակայության դեպքում Դատարանն իր սեփական նախաձեռնությամբ կարող է որոշել այն ուսումնասիրել արագացված ընթացակարգով: Դիմող դատարանը կամ տրիբունալը համապատասխանաբար տեղեկացվում է այդ մասին: Ներպետական վարույթի կողմերին Դատարանի որոշման մասին ծանուցում է դիմող դատարանը կամ տրիբունալը: Նույն կերպ, եթե Դատարանը համարում է, որ դիմումն արագացված ընթացակարգով ուսումնասիրելու պահանջը հիմնավորված չէ, ապա այն իր որոշման մասին տեղեկացնում է դիմող դատարանին կամ տրիբունալին, որն իր հերթին տեղեկացնում է վարույթի կողմերին:

XII.

Դատարանի կարծիքին հաջորդող գործողությունները

31. Դիմող դատարանին կամ տրիբունալին առաջարկվում է տեղեկացնել Դատարանին ներպետական վարույթի շրջանակներում խորհրդատվական կարծիքին հաջորդող գործողությունների մասին եւ տրամադրել գործով կայացված վերջնական վճռի կամ որոշման օրինակը:

XIII.

Սույն ուղեցույցի վերանայումը

32. Դատարանը պարբերաբար իրականացվող վերանայման միջոցով ապահովում է սույն ուղեցույցի գործողությունը:

¹ www.echr.coe.int/Documents/Priority_policy_ENG.pdf.

ՀԱՎԵԼՎԱԾ I

Դատարանի կանոնակարգում իրականացվելիք փոփոխությունները (թավ ստաեքով) Թիվ 16 արձանագրությունն ուժի մեջ մտնելու դեպքում

Կանոն 1². Սահմանումներ

Սույն Կանոնակարգի նպատակներով, եթե համատեքստով այլ բան չի պահանջվում:

ա) «Կոնվենցիա» եզրույթը նշանակում է «Մարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» կոնվենցիան եւ դրան կից արձանագրությունները.

բ) «լիակազմ Դատարան» արտահայտությունը նշանակում է լիազումար նիստով հանդես եկող՝ Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանը.

գ) «Մեծ պալատ» արտահայտությունը նշանակում է տասնյոթ դատավորից կազմված Մեծ պալատ, որը կազմավորվել է Կոնվենցիայի 26-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն.

դ) «Բաժանմունք» եզրույթը նշանակում է Կոնվենցիայի 25-րդ հոդվածի «բ» կետի համաձայն լիակազմ Դատարանի կողմից սահմանված ժամկետով ձեւավորված Պալատ, իսկ «Բաժանմունքի նախագահ» արտահայտությունը նշանակում է Կոնվենցիայի 25-րդ հոդվածի «գ» կետի համաձայն լիակազմ Դատարանի կողմից որպես այդ Բաժանմունքի նախագահ ընտրված դատավոր.

ե) «Պալատ» եզրույթը նշանակում է Կոնվենցիայի 26-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն յոթ դատավորից կազմված Պալատ, իսկ «Պալատի նախագահ» արտահայտությունը նշանակում է այդ «Պալատը» նախագահող դատավոր.

զ) «Կոմիտե» եզրույթը նշանակում է Կոնվենցիայի 26-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն երեք դատավորից կազմված Կոմիտե, իսկ «Կոմիտեի նախագահ» արտահայտությունը նշանակում է այդ «Կոմիտեն» նախագահող դատավոր.

է) «միանձնյա դատավորի կազմ» արտահայտությունը նշանակում է

² Փոփոխվել է Դատարանի կողմից 2003 թվականի հուլիսի 7-ին, 2006 թվականի նոյեմբերի 13-ին եւ 2016 թվականի սեպտեմբերի 19-ին:

#5864582

միանձնյա դատավոր, որը հանդես է գալիս Կոնվենցիայի 26-րդ հոդվածի 1-ին կետին համապատասխան.

ը) «Դատարան» եզրույթը նշանակում է Կոնվենցիայի 43-րդ հոդվածի 2-րդ կետում եւ Կոնվենցիայի **թիվ 16 արձանագրության 2-րդ հոդվածում** նշված լիակազմ Դատարան, Մեծ պալատ, Բաժանմունք, Պալատ, Կոմիտե, միանձնյա դատավոր կամ հինգ դատավորից կազմված կոլեգիա.

թ) «*ad hoc* դատավոր» արտահայտությունը նշանակում է ցանկացած անձ, որը Կոնվենցիայի 26-րդ հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն եւ 29-րդ կանոնին համապատասխան ընտրվել է որպես Մեծ պալատի անդամ կամ Պալատի անդամ.

ժ) «դատավոր» եւ «դատավորներ» եզրույթները նշանակում են Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի կողմից ընտրված դատավորներ կամ *ad hoc* դատավորներ.

ժա) «զեկուցող դատավոր» արտահայտությունը նշանակում է դատավոր, որը նշանակվել է 48-րդ եւ 49-րդ կանոններով սահմանված գործառույթներն իրականացնելու համար.

ժբ) «դատավոր չհանդիսացող զեկուցող» եզրույթը նշանակում է Քարտուղարության անդամ, որին վերապահվել է Կոնվենցիայի 24-րդ հոդվածի 2-րդ կետով սահմանված միանձնյա դատավորի կազմին օգնելու գործառույթ.

ժգ) «պատվիրակ» եզրույթը նշանակում է դատավոր, որը Պալատի կողմից նշանակվել է պատվիրակությունում, իսկ «պատվիրակության ղեկավար» արտահայտությունը նշանակում է պատվիրակությունը ղեկավարելու համար Պալատի կողմից նշանակված պատվիրակ.

ժդ) «պատվիրակություն» եզրույթը նշանակում է պատվիրակներից, Քարտուղարության անդամներից եւ պատվիրակությանն օգնելու համար Պալատի կողմից նշանակված ցանկացած այլ անձից կազմված մարմին.

ժե) «Քարտուղար» եզրույթը նշանակում է Դատարանի քարտուղար կամ Բաժանմունքի քարտուղար՝ ըստ համատեքստի.

ժզ) «կողմ» կամ «կողմեր» եզրույթները նշանակում են՝

#5864582

- դիմումատու կամ պատասխանող Պայմանավորվող կողմ.
- դիմումատու (անձ, հասարակական կազմակերպություն կամ անհատների խումբ), որը ներկայացրել է բողոք Կոնվենցիայի 34-րդ հոդվածի համաձայն.

Ժէ) «երրորդ կողմ» արտահայտությունը նշանակում է ցանկացած Պայմանավորվող կողմ կամ շահագրգիռ ցանկացած անձ կամ Եվրոպայի խորհրդի մարդու իրավունքների հանձնակատարը, որը Կոնվենցիայի 36-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ եւ 3-րդ կետերով եւ **Թիվ 16 արձանագրության 3-րդ հոդվածով** սահմանված կարգով օգտվել է գրավոր մեկնաբանություններ ներկայացնելու եւ լսումներին մասնակցելու իր իրավունքից, կամ որին առաջարկվել է դա անել.

Ժը) «լսում» եւ «լսումներ» եզրույթները նշանակում են բանավոր վարույթներ՝ գանգատի ընդունելիության եւ (կամ) ըստ էության քննության կամ վերանայման պահանջի կամ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու դիմումի, թարգմանության մասով կողմի կողմից կամ Նախարարների կոմիտեի կողմից ներկայացված պահանջի կամ այն հարցի վերաբերյալ, թե արդյոք չի կատարվել որեւէ պարտավորություն.

Ժթ) «Նախարարների կոմիտե» արտահայտությունը նշանակում է Եվրոպայի խորհրդի նախարարների կոմիտե.

ի) «նախորդ Դատարան» կամ «Հանձնաժողով» եզրույթները համապատասխանաբար նշանակում են Կոնվենցիայի նախկին 19-րդ հոդվածի համաձայն ստեղծված Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան եւ Մարդու իրավունքների եվրոպական հանձնաժողով:

Կանոն 24³. Մեծ պալատի կազմը

1. Մեծ պալատը կազմված է տասնյոթ դատավորից եւ առնվազն երեք պահեստային դատավորից:

2.ա) Մեծ պալատի կազմում ընդգրկվում են Դատարանի նախագահը եւ

³ Փոփոխվել է Դատարանի կողմից 2000 թվականի դեկտեմբերի 8-ին, 2004 թվականի դեկտեմբերի 13-ին, 2005 թվականի հուլիսի 4-ին և նոյեմբերի 7-ին, 2006 թվականի մայիսի 29-ին եւ նոյեմբերի 13-ին, 2013 թվականի մայիսի 6-ին **եւ 2016 թվականի սեպտեմբերի 19-ին:**

#5864582

փոխնախագահները եւ Բաժանմունքների նախագահները: Դատարանի ցանկացած փոխնախագահ կամ Բաժանմունքի նախագահ, որը չի կարող մասնակցել նիստին որպէս Մեծ պալատի անդամ, փոխարինվում է համապատասխան Բաժանմունքի փոխնախագահով:

բ) Համապատասխան Պայմանավորվող կողմի կողմից ընտրված դատավորը կամ համապատասխան դեպքերում 29-րդ կանոնի եւ 30-րդ կանոնի ուժով նշանակված դատավորը նիստին մասնակցում է որպէս Մեծ պալատի *ex officio* անդամ՝ Կոնվենցիայի 26-րդ հոդվածի 4-րդ եւ 5-րդ կետերին համապատասխան:

գ) Կոնվենցիայի 30-րդ հոդվածի համաձայն՝ Մեծ պալատին ուղղված գործերով Մեծ պալատի կազմում ընդգրկվում են նաեւ այն Պալատի անդամները, որը զիջել է ընդդատությունը:

դ) Կոնվենցիայի 43-րդ հոդվածում նշված գործերով Մեծ պալատի կազմում չի ընդգրկվում այն դատավորը, որն ընդգրկված է եղել նշված գործով վճիռ կայացնող Պալատի կազմում՝ բացառությամբ այդ Պալատի նախագահի եւ համապատասխան Կողմ պետության կողմից ընդգրկված դատավորի, կամ որեւէ այլ դատավորի, որն ընդգրկված է եղել գանգատի ընդունելիության մասին որոշում կայացնող Պալատի կամ Պալատների կազմում:

ե) Դատավորները եւ պահեստային դատավորները, որոնք պետք է համալրեն Մեծ պալատի կազմը՝ դրան ուղղված յուրաքանչյուր գործով, նշանակվում են մնացած դատավորներից՝ Քարտուղարի ներկայությամբ Դատարանի նախագահի կողմից վիճակահանության իրականացմամբ: Վիճակահանություն իրականացնելու ընթացակարգերը սահմանվում են լիակազմ Դատարանի կողմից՝ պատշաճ կերպով հաշվի առնելով Պայմանավորվող կողմերի շրջանում տարբեր իրավական համակարգեր արտացոլող աշխարհագրորեն հավասարակշռված կազմի անհրաժեշտությունը:

զ) Կոնվենցիայի 46-րդ հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն պահանջն ուսումնասիրելիս, ի հավելումն սույն կանոնի 2(ա) եւ (բ) կետերում նշված դատավորների, Մեծ պալատն ընդգրկում է Պալատի կամ Կոմիտեի անդամներ, որոնք կայացրել են համապատասխան գործով վճիռը: Եթե վճիռը կայացվել է Մեծ

#5864582

պալատի կողմից, ապա Մեծ պալատը կազմավորվում է որպես հիմնական Մեծ պալատ: Բոլոր դեպքերում, այդ թվում նաև այն դեպքերում, երբ հնարավոր չէ վերակազմավորել հիմնական Մեծ պալատը, այն դատավորները եւ պահեստային դատավորները, որոնք պետք է համալրեն Մեծ պալատի կազմը, նշանակվում են սույն կանոնի 2(ե) կետին համապատասխան:

ե) Կոնվենցիայի 47-րդ հոդվածի համաձայն խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումն ուսումնասիրելիս Մեծ պալատը կազմավորվում է սույն կանոնի 2(ա) եւ (ե) կետերի դրույթներին համապատասխան:

ը) Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության համաձայն խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումն ուսումնասիրելիս Մեծ պալատը կազմավորվում է սույն կանոնի 2(ա), (բ) եւ (ե) կետերի դրույթներին համապատասխան:

3. Եթե որեւէ դատավոր զրկվում է նիստին մասնակցելու իրավունքից, ապա նրան փոխարինում են պահեստային դատավորներն այն հերթականությամբ, որով վերջիններս ընտրվել են սույն կանոնի 2(ե) կետի համաձայն:

4. Վերը նշված դրույթներին համապատասխան նշանակված դատավորները եւ պահեստային դատավորները շարունակում են գործի քննության համար մասնակցել Մեծ պալատի նիստերին՝ մինչեւ վարույթի ավարտը: Նույնիսկ նրանց պաշտոնավարման ժամկետի ավարտից հետո նրանք շարունակում են վարել գործը, եթե մասնակցել են գործի ըստ էության քննությանը: Սույն դրույթները կիրառվում են նաև խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վարույթների նկատմամբ:

5.ա) Մեծ պալատի հինգ դատավորից կազմված կոլեգիան, որը ձևավորվել է քննելու Կոնվենցիայի 43-րդ հոդվածի համաձայն ներկայացված՝ գործը հանձնելու մասին պահանջը, կազմված է հետեւյալ անդամներից.

- Դատարանի նախագահ. եթե Դատարանի նախագահը զրկվում է նիստին մասնակցելու իրավունքից, ապա նրան փոխարինում է Դատարանի փոխնախագահը՝ հաշվի առնելով առաջնահերթությունը.
- ռոտացիոն սկզբունքով նշանակված՝ Բաժանմունքների երկու նախագահը. եթե փոխարինելու համար նշանակված՝ Բաժանմունքի

նախագահները զրկվում են նիստին մասնակցելու իրավունքից, ապա նրանց փոխարինում են այդ Բաժանմունքների փոխնախագահները.

- մնացած Բաժանմունքների կողմից ընտրված դատավորներից վեց ամիս ժամկետով որպես կոլեգիայի անդամ **ծառայելու** համար ընտրված՝ ռոտացիոն սկզբունքով նշանակված երկու դատավոր.

- Բաժանմունքների կողմից ընտրված դատավորներից վեց ամիս ժամկետով որպես կոլեգիայի անդամ ծառայելու համար ընտրված՝ ռոտացիոն սկզբունքով նշանակված առնվազն երկու պահեստային դատավոր:

բ) Գործը հանձնելու մասին պահանջը քննելիս կոլեգիան չպետք է ընդգրկի այնպիսի դատավորի, որը մասնակցել է տվյալ գործի ընդունելիության կամ ըստ էության քննությանը: գ) Գործը հանձնելու մասին պահանջին առնչություն ունեցող Պայմանավորվող կողմի կողմից ընտրված կամ Պայմանավորվող կողմի քաղաքացի հանդիսացող որեւէ դատավոր չի կարող լինել այն կոլեգիայի անդամ, որն ուսումնասիրում է այդ պահանջը: 29-րդ կամ 30-րդ կանոնի համաձայն նշանակված՝ ընտրված դատավորը հեռացվում է ցանկացած այդպիսի պահանջի քննությունից:

դ) Ցանկացած անդամ, որը չի կարող մասնակցել նիստին «բ» կամ «գ» կետերում նշված պատճառներով, փոխարինվում է Բաժանմունքների կողմից ընտրված դատավորներից վեց ամիս ժամկետով որպես կոլեգիայի անդամ ծառայելու համար ընտրված՝ ռոտացիոն սկզբունքով նշանակված պահեստային դատավորով:

ե) **Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 1-ին հոդվածի համաձայն ներկայացված՝ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումն ուսումնասիրելիս կոլեգիան պետք է կազմված լինի 93-րդ կանոնի դրույթներին համապատասխան:**

Կանոն 29⁴. *Ad hoc* դատավորներ

1.ա) Եթե համապատասխան Պայմանավորվող կողմի կողմից ընտրված դատավորը չի կարող մասնակցել Պալատի նիստերին, հրաժարվում է կամ

⁴ Փոփոխվել է Դատարանի կողմից 2002 թվականի հունիսի 17-ին եւ հուլիսի 8-ին, 2006 թվականի նոյեմբերի 13-ին, 2010 թվականի մարտի 29-ին, 2013 թվականի մայիսի 6-ին եւ **2016 թվականի սեպտեմբերի 19-ին:**

#5864582

հեռացվում է, կամ եթե չկա դատավոր, ապա Դատարանի նախագահը Պայմանավորվող կողմի կողմից նախապես ներկայացված ցուցակից, որն ընդգրկում է երեքից հինգ դատավորի անուններ, որոնց Պայմանավորվող կողմը նշանակել է որպես երկու տարին մեկ երկարացվող ժամկետով *ad hoc* դատավորներ ծառայելու իրավունք ունեցող եւ սույն կանոնի 1(գ) կետով սահմանված պայմանները բավարարող դատավորներ, ընտրում է *ad hoc* դատավոր, որը, 28-րդ կանոնին համապատասխան, իրավունք ունի մասնակցելու գործի քննությանը:

Ցուցակը պետք է ընդգրկի երկու սեռի ներկայացուցիչների եւ ուղեկցվի այն անձանց կենսաբանական տվյալներով, որոնց անուններն ընդգրկված են ցուցակում: Այն անձինք, որոնց անուններն ընդգրկված են ցուցակում, Դատարանում վարույթների ժամանակ որեւէ կերպ չեն կարող ներկայացնել կողմերից որեւէ մեկին կամ երրորդ կողմի:

բ) Սույն կանոնի 1(ա) կետով սահմանված ընթացակարգը կիրառվում է այն դեպքում, երբ նշանակված անձը չի կարող կամ հրաժարվում է մասնակցել նիստին:

գ) *Ad hoc* դատավորը պետք է օժտված լինի Կոնվենցիայի 21-րդ հոդվածի 1-ին կետով պահանջվող որակավորումներով եւ կարողանա բավարարել սույն կանոնի 5-րդ կետով նախատեսված՝ հասանելիության եւ մասնակցելու հետ կապված պահանջները: Նշանակման ողջ ժամկետի ընթացքում *ad hoc* դատավորը Դատարանում վարույթների ժամանակ որեւէ կարգավիճակով չպետք է ներկայացնի կողմերից որեւէ մեկին կամ երրորդ կողմի:

2. Որպես *ad hoc* դատավոր նիստին մասնակցելու համար Դատարանի նախագահը նշանակում է մեկ այլ ընտրված դատավոր, եթե՝

ա) 54-րդ կանոնի 2(բ) կետի համաձայն գանգատի մասին տրվող ծանուցման ժամանակ համապատասխան Պայմանավորվող կողմը Քարտուղարին չի տրամադրել սույն կանոնի 1(ա) կետում նկարագրված ցուցակը, կամ

բ) Դատարանի նախագահը գտնում է, որ սույն կանոնի 1(գ) կետով սահմանված պահանջներին ցուցակում ներկայացված անձանցից բավարարում է երեքից պակաս անձ:

3. Դատարանի նախագահը կարող է որոշել սույն կանոնի 1(ա) կետի կամ 2-րդ կետի համաձայն չնշանակել *ad hoc* դատավոր՝ մինչեւ Պայմանավորվող կողմին

#5864582

չտրվի գանգատի մասին ծանուցում՝ 54-րդ կանոնի 2(բ) կետի համաձայն: Մինչև Դատարանի նախագահի կողմից որոշում կայացվելը նիստին մասնակցում է առաջին պահեստային դատավորը:

4. Դատավորի նշանակումից հետո գործի քննության նպատակով իրականացվող առաջին նիստի սկզբում *ad hoc* դատավորը տալիս է 3-րդ կանոնով նախատեսված երդումը կամ անում է հանդիսավոր հայտարարություն: Այս գործողությունն արձանագրվում է:

5. *Ad hoc* դատավորներից պահանջվում է ապահովել իրենց հասանելիությունը Դատարանում եւ 26-րդ կանոնի 2-րդ կետի համաձայն՝ մասնակցել Պալատի հանդիպումներին:

6. Սույն կանոնի դրույթները *mutatis mutandis* կիրառվում են Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 1-ին հոդվածի համաձայն ներկայացված՝ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումի հետ կապված Մեծ պալատի կոլեգիայի վարույթների, ինչպես նաև կոլեգիայի կողմից ընդունված դիմումներն ուսումնասիրելու համար կազմավորված Մեծ պալատում իրականացվող վարույթների նկատմամբ:

Կանոն 34⁵. Լեզուների օգտագործումը

1. Դատարանի պաշտոնական լեզուներն են անգլերենը եւ ֆրանսերենը:
2. Կոնվենցիայի 34-րդ հոդվածի համաձայն ներկայացված գանգատների հետ կապված եւ այնքան ժամանակ, որքան որեւէ Պայմանավորվող կողմ չի ստացել նման գանգատի մասին ծանուցում՝ սույն Կանոնակարգին համապատասխան, եթե դիմումատուների կամ նրանց ներկայացուցիչների միջև բոլոր հաղորդակցությունները եւ նրանց բանավոր եւ գրավոր դիմումները Դատարանի պաշտոնական լեզուներից որեւէ մեկով չեն, ապա դրանք պետք է լինեն Պայմանավորվող կողմերից մեկի պաշտոնական լեզվով: Եթե Պայմանավորվող կողմը գանգատի մասին տեղեկացվում կամ ծանուցվում է սույն Կանոնակարգին համապատասխան, ապա գանգատը եւ ուղեկցող փաստաթղթերը պետությանը

⁵ Փոփոխվել է Դատարանի կողմից 2004 թվականի դեկտեմբերի 13-ին եւ 2016 թվականի սեպտեմբերի 19-ին:

#5864582

ներկայացվում են այն լեզվով, որով դիմումատուն դրանք ներկայացրել է Քարտուղարություն:

3.ա) Դիմումատուների կամ նրանց ներկայացուցիչների միջև հաղորդակցությունները կամ լսումների հետ կապված նրանց բանավոր եւ գրավոր դիմումները կամ Պայմանավորվող կողմին գանգատի մասին ծանուցելուց հետո իրականացվող բոլոր հաղորդակցությունները պետք է լինեն Դատարանի պաշտոնական լեզուներից մեկով, եթե Պալատի նախագահը չի տվել Պայմանավորվող կողմի պաշտոնական լեզվի շարունակական օգտագործման թույլտվություն:

բ) Եթե տրվել է նման թույլտվություն, ապա Քարտուղարը ձեռնարկում է բոլոր անհրաժեշտ միջոցառումները դիմումատուի բանավոր եւ գրավոր դիմումները՝ ամբողջությամբ կամ մասամբ, համապատասխանաբար անգլերեն կամ ֆրանսերեն թարգմանելու համար, եթե Պալատի նախագահը համարում է, որ դա բխում է վարույթի պատշաճ իրականացման շահերից:

գ) Բացառության կարգով Պալատի նախագահը կարող է տալ այդ թույլտվությունը՝ պայմանով, որ դիմումատուն կրի այդ միջոցառումների իրականացման հետ կապված բոլոր ծախսերը կամ դրանց մի մասը:

դ) Եթե Պալատի նախագահն այլ բան չի որոշում, ապա սույն կետի վերը նշված դրույթների համաձայն ընդունված ցանկացած որոշում վավեր է գործով բոլոր հետագա վարույթների, այդ թվում՝ գործը Մեծ պալատին հանձնելու մասին պահանջների կամ համապատասխանաբար 73-րդ, 79-րդ եւ 80-րդ կանոնների համաձայն վճիռների մեկնաբանման կամ վերանայման մասին պահանջների հետ կապված վարույթների համար:

4.ա) Գործի կողմ հանդիսացող Պայմանավորվող կողմի հետ բոլոր հաղորդակցությունները եւ նրա բանավոր եւ գրավոր դիմումները պետք է լինեն Դատարանի պաշտոնական լեզուներից մեկով: Պալատի նախագահը կարող է համապատասխան Պայմանավորվող կողմին տալ իր բանավոր եւ գրավոր դիմումների համար իր պաշտոնական լեզուն օգտագործելու թույլտվություն:

բ) Եթե տրվում է նման թույլտվություն, ապա դիմող կողմը պատասխանատու

է հետեւյալի համար.

i) ներկայացնել իր գրավոր դիմումների թարգմանությունը Դատարանի պաշտոնական լեզուներից մեկով՝ Պալատի նախագահի կողմից սահմանվող ժամկետում: Եթե Կողմը սահմանված ժամկետում չի ներկայացնում թարգմանությունը, ապա Քարտուղարը կարող է ձեռնարկել այդ թարգմանության համար անհրաժեշտ միջոցառումները, որոնց ծախսերը պետք է կրի դիմող կողմը.

ii) կրել իր բանավոր դիմումներն անգլերեն կամ ֆրանսերեն թարգմանելու հետ կապված ծախսերը: Քարտուղարը պատասխանատու է այդ թարգմանությունների համար անհրաժեշտ միջոցառումները ձեռնարկելու համար:

գ) Պալատի նախագահը կարող է ուղղորդել գործի կողմ հանդիսացող Պայմանավորվող կողմին, որ նա կոնկրետ ժամկետում ապահովի իր գրավոր դիմումների կամ այլ համապատասխան փաստաթղթի բոլոր կամ կոնկրետ հավելումների կամ դրանց քաղվածքների թարգմանությունը կամ հակիրճ ներկայացումն անգլերեն կամ ֆրանսերեն:

դ) Սույն կետի նախորդ ենթակետերը *mutatis mutandis* կիրառվում են 44-րդ կանոնով նախատեսված երրորդ կողմի ներգրավման եւ երրորդ կողմի կողմից ոչ պաշտոնական լեզվի օգտագործման նկատմամբ:

5. Պալատի նախագահը կարող է առաջարկել պատասխանող Պայմանավորվող կողմին ապահովել իր գրավոր դիմումների՝ այդ կողմի պաշտոնական լեզվով թարգմանությունը՝ դիմումատուի համար այդ դիմումներն ավելի հասկանալի դարձնելու համար:

6. Դատարան ներկայացող ցանկացած վկա, փորձագետ կամ այլ անձ կարող է օգտագործել իր սեփական լեզուն, եթե նա բավականաչափ չի տիրապետում պաշտոնական լեզուներից որեւէ մեկին: Այդ դեպքում Քարտուղարը ձեռնարկում է բանավոր կամ գրավոր թարգմանության ապահովման համար անհրաժեշտ միջոցառումները:

7. Ինչ վերաբերում է Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 1-ին հոդվածի համաձայն խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումին, ապա դիմող դատարանը կամ տրիբունալը, ինչպես նշված է 92-րդ կանոնում, կարող է դիմումը Դատարան ներկայացնել ներպետական վարույթում օգտագործված ազգային պաշտոնական լեզվով: Եթե այդ լեզուն Դատարանի պաշտոնական լեզուն չէ, ապա դիմումի անգլերեն կամ ֆրանսերեն թարգմանությունը պետք է ներկայացվի Դատարանի նախագահի կողմից սահմանված ժամկետում:

Կանոն 44⁶. Երրորդ կողմի ներգրավումը

1.ա) Երբ Կոնվենցիայի 33-րդ եւ 34-րդ հոդվածների համաձայն ներկայացված գանգատի մասին ծանուցումը տրվում է պատասխանող Պայմանավորվող կողմին՝ 51-րդ կանոնի 1-ին կետի եւ 54-րդ կանոնի 2(բ) կետի համաձայն, Քարտուղարը միեւնույն ժամանակ գանգատի օրինակը փոխանցում է ցանկացած այլ Պայմանավորվող կողմին, որի քաղաքացիներից որևէ մեկը հանդիսանում է գործով դիմումատու: Նույն կերպ, Քարտուղարը ծանուցում է այդ Պայմանավորվող կողմին գործով բանավոր լուսմներ անցկացնելու վերաբերյալ որոշման մասին:

բ) Եթե Պայմանավորվող կողմը ցանկանում է իրականացնել Կոնվենցիայի 36-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված՝ գրավոր մեկնաբանություններ ներկայացնելու կամ լուսմներին մասնակցելու իր իրավունքը, ապա այն պետք է գրավոր առաջարկ ներկայացնի Քարտուղարին՝ ոչ ուշ, քան նախորդ ենթակետում նշված փոխանցումից կամ ծանուցումից տասներկու շաբաթ հետո: Բացառիկ դեպքերում Պալատի նախագահը կարող է սահմանել այլ ժամկետ:

2. Եթե Եվրոպայի խորհրդի մարդու իրավունքների հանձնակատարը ցանկանում է իրականացնել Կոնվենցիայի 36-րդ հոդվածի 3-րդ կետով նախատեսված՝ գրավոր դիտարկումներ ներկայացնելու կամ լուսմներին մասնակցելու իր իրավունքը, ապա նա պետք է գրավոր առաջարկ ներկայացնի Քարտուղարին՝ ոչ ուշ, քան գանգատը պատասխանող Պայմանավորվող կողմին փոխանցելուց կամ բանավոր լուսմներ իրականացնելու վերաբերյալ որոշման

⁶ Փոփոխվել է Դատարանի կողմից 2003 թվականի հուլիսի 7-ին, 2006 թվականի նոյեմբերի 13-ին եւ 2016 թվականի սեպտեմբերի 19-ին:

#5864582

մասին ծանուցելուց տասներկու շաբաթ հետո: Բացառիկ դեպքերում Պալատի նախագահը կարող է սահմանել այլ ժամկետ:

Եթե Եվրոպայի խորհրդի մարդու իրավունքների հանձնակատարն անձամբ չի կարող մասնակցել Դատարանում վարույթին, ապա նա ներկայացնում է իր գրասենյակից այն անձի կամ անձանց անունները, ում նա նշանակել է իրեն ներկայացնելու համար: Նրան կարող է աջակցել փաստաբանը:

3.ա) Երբ գանգատի մասին ծանուցումը տրվում է պատասխանող Պայմանավորվող կողմին՝ 51-րդ կանոնի 1-ին կետի եւ 54-րդ կանոնի 2(բ) կետի համաձայն, պատշաճ արդարադատություն իրականացնելու նպատակով, ինչպես նախատեսված է Կոնվենցիայի 36-րդ հոդվածի 2-րդ կետով, Պալատի նախագահը կարող է առաջարկել կամ թույլ տալ վարույթի կողմ չհանդիսացող Պայմանավորվող կողմին կամ դիմումատու չհանդիսացող համապատասխան անձին ներկայացնել գրավոր մեկնաբանություններ կամ բացառիկ դեպքերում մասնակցել լսումներին:

բ) Այս նպատակով թույլտվություն ստանալու վերաբերյալ դիմումները պետք է լինեն պատշաճ կերպով պատճառաբանված եւ ներկայացվեն պաշտոնական լեզուներից մեկով, ինչպես սահմանված է 34-րդ կանոնի 4-րդ կետով, ոչ ուշ, քան պատասխանող Պայմանավորվող կողմին գանգատի մասին ծանուցելուց տասներկու շաբաթ հետո: Բացառիկ դեպքերում Պալատի նախագահը կարող է սահմանել այլ ժամկետ:

4.ա) Մեծ պալատի կողմից ուսումնասիրության ենթակա լինելու դեպքերում նախորդ կետերում սահմանված ժամկետները հաշվարկվում են 72-րդ կանոնի 1-ին կետի համաձայն Մեծ պալատի օգտին ընդդատությունը զիջելու վերաբերյալ Պալատի որոշման մասին կողմերին ծանուցելու պահից կամ գործը 73-րդ կանոնի 2-րդ կետի համաձայն Մեծ պալատին հանձնելու վերաբերյալ կողմի դիմումն ընդունելու մասին Մեծ պալատի կոլեգիայի որոշման վերաբերյալ կողմերին ծանուցելու պահից:

բ) Բացառիկ դեպքում սույն կանոնով սահմանված ժամկետը կարող է երկարացվել Պալատի նախագահի կողմից, եթե ներկայացվում են բավարար պատճառներ:

5. Սույն կանոնի 3(ա) կետում նշված՝ ներգրավվելու ցանկացած առաջարկի կամ թույլտվության դեպքում պետք է բավարարվեն Պալատի նախագահի կողմից սահմանված բոլոր պայմանները, այդ թվում՝ ժամկետները: Եթե այդ պայմանները չեն բավարարվում, ապա Նախագահը կարող է որոշել մեկնաբանությունները չներառել գործի նյութերում կամ սահմանափակել մասնակցությունը լսումներին՝ այնքանով, որքանով նա համարում է նպատակահարմար:

6. Սույն կանոնի համաձայն ներկայացված գրավոր մեկնաբանությունները կազմվում են 34-րդ կանոնի 4-րդ կետով սահմանված պաշտոնական լեզուներից մեկով: Դրանք Քարտուղարի կողմից փոխանցվում են գործով կողմերին, որոնք, բավարարելով Պալատի նախագահի կողմից սահմանված բոլոր պայմանները, այդ թվում՝ ժամկետները, իրավունք ունեն ի պատասխան ներկայացնելու գրավոր դիտարկումներ կամ համապատասխան դեպքերում պատասխանելու լսումների ժամանակ:

7. Սույն կանոնի դրույթները *mutatis mutandis* կիրառվում են Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 2-րդ հոդվածի համաձայն խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու համար կազմավորված Մեծ պալատի վարույթների նկատմամբ: Դատարանի նախագահը որոշում է ներգրավվող երրորդ կողմի նկատմամբ կիրառվող ժամկետները:

Գլուխ IX. Կոնվենցիայի 47-րդ, 48-րդ եւ 49-րդ հոդվածներով սահմանված խորհրդատվական կարծիքները ⁷

Կանոն 82⁸

Նախարարների կոմիտեի կողմից ներկայացված՝ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումների առնչությամբ վարույթների դեպքում, ի հավելումն Կոնվենցիայի 47-րդ, 48-րդ եւ 49-րդ հոդվածների, Դատարանը կիրառում է դրանց հաջորդող դրույթները: Այն նաեւ կիրառում է սույն Կանոնակարգի այլ դրույթներ՝ այնքանով, որքանով այն համարում է նպատակահարմար:

⁷ Ավելացվել է Դատարանի կողմից 2016 թվականի սեպտեմբերի 19-ին:

⁸ Փոփոխվել է Դատարանի կողմից 2016 թվականի սեպտեմբերի 19-ին:

Գլուխ X. Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրությամբ սահմանված խորհրդատվական կարծիքները⁹

Կանոն 91. Ընդհանուր դրույթներ

Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 10-րդ հոդվածի համաձայն Պայմանավորվող կողմերի կողմից նշանակված դատարանների կամ տրիբունալների կողմից ներկայացված՝ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումների առնչությամբ վարույթների ժամանակ, ի հավելումն այդ Արձանագրության դրույթների, Դատարանը կիրառում է դրան հաջորդող դրույթները: Այն նաև կիրառում է սույն Կանոնակարգի այլ դրույթներ՝ այնքանով, որքանով այն համարում է նպատակահարմար:

Կանոն 92. Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմում ներկայացնելը

1. Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 1-ին հոդվածին համապատասխան՝ Արձանագրության կողմ հանդիսացող Պայմանավորվող կողմի դատարանը կամ տրիբունալը կարող է Դատարանին դիմում ներկայացնել Կոնվենցիայով կամ դրան կից արձանագրություններով սահմանված իրավունքների եւ ազատությունների մեկնաբանման կամ կիրառման առնչությամբ սկզբունքային հարցերի վերաբերյալ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ: Ցանկացած նման դիմում ներկայացվում է Դատարանի Քարտուղարին:

2.1 Դիմումը պետք է լինի պատճառաբանված եւ պետք է սահմանի՝

ա) ներպետական գործի խնդրո առարկան եւ դրա համապատասխան իրավական եւ փաստական հիմքերը.

բ) ներպետական համապատասխան իրավական դրույթները.

գ) Կոնվենցիայի համապատասխան հարցերը, մասնավորապես՝ քննարկվող իրավունքները կամ ազատությունները.

դ) վերաբերելի լինելու դեպքում՝ հարցի վերաբերյալ ներպետական վարույթի

⁹ Ավելացվել է Դատարանի կողմից 2016 թվականի սեպտեմբերի 19-ին:

կողմերի փաստարկների ամփոփ շարադրանքը, եւ

ե) հնարավորության եւ նպատակահարմար լինելու դեպքում՝ հարցի վերաբերյալ դիմող դատարանի կամ տրիբունալի սեփական տեսակետների շարադրումը, այդ թվում՝ ցանկացած վերլուծություն, որն այն, գուցե, իրականացրել է հարցի վերաբերյալ:

2.2 Դիմող դատարանը կամ տրիբունալը ներկայացնում է վարույթում գտնվող գործի իրավական եւ փաստական հիմքերին առնչվող ցանկացած այլ լրացուցիչ փաստաթուղթ:

2.3 Դիմող դատարանը կամ տրիբունալն իր դիմումից հրաժարվելու դեպքում այդ մասին ծանուցում է Քարտուղարին: Այդպիսի ծանուցում ստանալու դեպքում Դատարանը դադարեցնում է վարույթը:

Կանոն 93. Դիմումի քննությունը կոլեգիայի կողմից

1.1 Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումը քննվում է Մեծ պալատի՝ հինգ դատավորից կազմված կոլեգիայի կողմից: Կոլեգիան կազմված է հետեւյալ անդամներից.

ա) Դատարանի նախագահ. եթե Դատարանի նախագահը զրկվում է նիստին մասնակցելու իրավունքից, ապա նրան փոխարինում է Դատարանի փոխնախագահը՝ հաշվի առնելով առաջնահերթությունը.

բ) ռոտացիոն սկզբունքով նշանակված՝ Բաժանմունքների երկու նախագահը. եթե փոխարինելու համար նշանակված՝ Բաժանմունքի նախագահները զրկվում են նիստին մասնակցելու իրավունքից, ապա նրանց փոխարինում են այդ Բաժանմունքների փոխնախագահները.

գ) մնացած Բաժանմունքների կողմից ընտրված դատավորներից վեց ամիս ժամկետով որպես կոլեգիայի անդամ ծառայելու համար ընտրված՝ ռոտացիոն սկզբունքով նշանակված մեկ դատավոր.

դ) այն Պայմանավորվող կողմի կողմից ընտրված դատավոր, որին պատկանում է դիմող դատարանը կամ տրիբունալը, կամ համապատասխան դեպքերում 29-րդ կանոնի համաձայն նշանակված դատավոր. եւ

ե) Բաժանմունքների կողմից ընտրված դատավորներից վեց ամիս ժամկետով որպես կոլեգիայի անդամ ծառայելու համար ընտրված՝ ռոտացիոն սկզբունքով նշանակված առնվազն երկու պահեստային դատավոր:

1.2 Կոլեգիայում ծառայող դատավորները շարունակում են ծառայել, եթե նրանք մասնակցել են խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումի քննությանը, եւ եթե կոլեգիայում նրանց նշանակման ժամկետը լրանալու օրը դրա վերաբերյալ վերջնական որոշում դեռեւս չի կայացվել:

2. Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումներին ընթացք է տրվում առաջնահերթության կարգով՝ 41-րդ կանոնին համապատասխան:

3. Մեծ պալատի կոլեգիան ընդունում է դիմումը, եթե համարում է, որ դիմումը բավարարում է Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 1-ին հոդվածի պահանջներին:

4. Կոլեգիան պետք ներկայացնի դիմումը մերժելու պատճառները:

5. Դիմող դատարանը կամ տրիբունալը եւ այն Պայմանավորվող կողմը, որին այն պատկանում է, ծանուցվում են դիմումն ընդունելու կամ մերժելու վերաբերյալ որոշման մասին:

Կանոն 94. Դիմումը կոլեգիայի կողմից ընդունվելուց հետո իրականացվող վարույթը

1. Եթե կոլեգիան 93-րդ կանոնին համապատասխան ընդունում է խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումը, ապա 24-րդ կանոնի 2(ը) կետի համաձայն կազմավորվում է Մեծ պալատ՝ դիմումն ուսումնասիրելու եւ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու համար:

2. Մեծ պալատի նախագահը կարող է առաջարկել դիմող դատարանին կամ տրիբունալին ներկայացնել դիմումի շրջանակը կամ դիմումով բարձրացված հարցի վերաբերյալ նրա տեսակետները հստակեցնելու համար անհրաժեշտ լրացուցիչ տեղեկություններ:

3. Մեծ պալատի նախագահը կարող է ներպետական վարույթի կողմերին առաջարկել զրավոր դիտարկումներ ներկայացնել, իսկ համապատասխան

դեպքերում՝ մասնակցել բանավոր լսումներին:

4. Գրավոր մեկնաբանությունները կամ մյուս փաստաթղթերը ներկայացվում են Քարտուղարին՝ Մեծ պալատի նախագահի կողմից սահմանված ժամկետներում:

5. 44-րդ կանոնի դրույթներին համապատասխան ներկայացված դիմումների օրինակները փոխանցվում են դիմող դատարանին կամ տրիբունալին, որին տրվում է այդ դիմումների վերաբերյալ մեկնաբանություններ ներկայացնելու հնարավորություն:

6. Գրավոր ընթացակարգի ավարտից հետո Մեծ պալատի նախագահը որոշում է, թե արդյոք պետք է իրականացնել բանավոր լսումներ:

7. Խորհրդատվական կարծիքները տրվում են Մեծ պալատի ձայների մեծամասնությամբ: Պետք է նշել մեծամասնությունը կազմող դատավորների թիվը:

8. Ցանկացած դատավոր ցանկության դեպքում կարող է Դատարանի խորհրդատվական կարծիքին կցել առանձին կարծիք, որը համընկնում է կամ չի համընկնում խորհրդատվական կարծիքի հետ, կամ անհամաձայնության մասին հայտարարություն:

9. Խորհրդատվական կարծիքը ստորագրվում է Մեծ պալատի նախագահի և Քարտուղարի կողմից: Պատշաճ կերպով ստորագրված բնօրինակը պահվում է Դատարանի արխիվներում: Քարտուղարը վավերացված օրինակներն ուղարկում է դիմող դատարանին կամ տրիբունալին և այն Պայմանավորվող կողմին, որին պատկանում է այդ դատարանը կամ տրիբունալը:

10. Կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 3-րդ հոդվածին և Դատարանի կանոնակարգի 44-րդ կանոնին համապատասխան վարույթում ներգրավված ցանկացած երրորդ կողմ նույնպես պետք է ստանա խորհրդատվական կարծիքի օրինակը:

Կանոն 95. Խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վարույթի և իրավաբանական օգնության հետ կապված ծախսերը

1. Այն դեպքում, երբ Մեծ պալատի նախագահը ներպետական վարույթի

#5864582

կողմին առաջարկում է 44-րդ կանոնի 7-րդ կետի եւ 94-րդ կանոնի 3-րդ կետի համաձայն ներգրավվել խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վարույթում, այդ կողմի ծախսերի եւ ծախքերի փոխհատուցման հարցը չի որոշվում Դատարանի կողմից, այլ որոշվում է այն Պայմանավորվող կողմի օրենսդրությամբ եւ գործելակերպով, որին պատկանում է դիմող դատարանը կամ տրիբունալը:

2. XII գլխի դրույթները *mutatis mutandis* կիրառվում են այն դեպքում, երբ Մեծ պալատի նախագահը ներպետական վարույթի կողմին առաջարկել է սույն գլխի 44-րդ կանոնի 7-րդ կետի եւ 94-րդ կանոնի 3-րդ կետի համաձայն ներգրավվել խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վարույթում, եւ այդ կողմը չունի դրա հետ կապված ծախսերն ամբողջությամբ կամ մասնակի հոգալու բավարար միջոցներ:

ՀԱՎԵԼՎԱԾ II

Բարձր պայմանավորվող կողմերի կողմից Թիվ 16 արձանագրության 10-րդ հոդվածի համաձայն նշանակված դատարանների կամ տրիբունալների ցանկը

Թիվ 214 պայմանագրի մասով վերապահումները եւ հայտարարությունները. Սարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրություն

Առ այսօր գործող հայտարարությունները

Կարգավիճակը՝ 2019 թվականի սեպտեմբերի 1-ի դրությամբ

Ալբանիա

Վավերացման փաստաթղթում ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել 2015 թվականի հուլիսի 22-ին. բնօրինակը՝ անգլերեն

Ալբանիայի Հանրապետությունը Սարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 10-րդ հոդվածի համաձայն հայտարարում է, որ Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետի նպատակներով նշանակված ազգային դատարաններն են Ալբանիայի Հանրապետության գերագույն դատարանը եւ Ալբանիայի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը:

Համապատասխան հոդվածները՝ 1, 10:

Անդորրա

Եվրոպայի խորհրդում Անդորրայի մշտական ներկայացուցչության կողմից 2019 թվականի մայիսի 14-ին ներկայացված Բանավոր նոտայում ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել վավերացման փաստաթղթի հետ միասին՝ 2019 թվականի մայիսի 16-ին. բնօրինակը՝ ֆրանսերեն

#5864582

Անդորրայի Իշխանությունը Սարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 10-րդ հոդվածի համաձայն հայտարարում է, որ Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետի նպատակներով նշանակված դատարաններն են Սահմանադրական դատարանը եւ Արդարադատության Բարձրագույն դատարանը:

Համապատասխան հոդվածը՝ 10:

Հայաստան

Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարության կողմից ներկայացված Բանավոր նոտայում ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել վավերացման փաստաթղթի հետ միասին՝ 2017 թվականի հունվարի 31-ին. բնօրինակը՝ անգլերեն

Սարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 10-րդ հոդվածին համապատասխան՝ Հայաստանի Հանրապետությունը Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետի նպատակներով նշանակում է հետեւյալ ազգային դատարանները.

Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարան

Հայաստանի Հանրապետության վճռաբեկ դատարան:

Համապատասխան հոդվածները՝ 1, 10:

Էստոնիա

Վավերացման փաստաթղթում ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել 2017 թվականի օգոստոսի 31-ին. բնօրինակը՝ անգլերեն

Արձանագրության 10-րդ հոդվածին համապատասխան՝ Էստոնիայի Հանրապետությունը հայտարարում է, որ Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին

#5864582

կետի նպատակներով նշանակված դատարանն Էստոնիայի գերագույն դատարանն է:

Համապատասխան հոդվածը՝ 10:

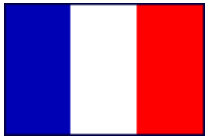

Ֆինլանդիա

Վավերացման փաստաթղթում ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել 2015 թվականի դեկտեմբերի 7-ին. բնօրինակը՝ անգլերեն

Ֆինլանդիայի Հանրապետությունն Արձանագրության 10-րդ հոդվածի համաձայն հայտարարում է, որ Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետի նպատակներով նշանակված Ֆինլանդիայի բարձրագույն դատարաններն ու տրիբունալներն են Գերագույն դատարանը, Գերագույն վարչական դատարանը, Աշխատանքային գործերով դատարանը եւ Ապահովագրական գործերով դատարանը:

Համապատասխան հոդվածները՝ 1, 10:

Ֆրանսիա

Վավերացման փաստաթղթում ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել 2018 թվականի ապրիլի 12-ին. բնօրինակը՝ ֆրանսերեն

Սարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 10-րդ հոդվածին համապատասխան՝ Ֆրանսիայի կառավարությունը հայտարարում է, որ Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետի նպատակներով նշանակված արդարադատության մարմիններն են Սահմանադրական խորհուրդը, Պետական խորհուրդը եւ Վճռաբեկ դատարանը:

Համապատասխան հոդվածները՝ 1, 10:

Վրաստան

Վավերացման փաստաթղթում ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել 2015 թվականի հուլիսի 6-ին. բնօրինակը՝ անգլերեն

Սարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 10-րդ հոդվածի համաձայն եւ այդ Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետի նպատակներով Վրաստանը Վրաստանի գերագույն դատարանը եւ Վրաստանի սահմանադրական դատարանը նշանակում է որպես դատարաններ, որոնք կարող են դիմել Սարդու իրավունքների եվրոպական դատարան՝ Կոնվենցիայով կամ դրան կից արձանագրություններով սահմանված իրավունքների եւ ազատությունների մեկնաբանման կամ կիրառման առնչությամբ սկզբունքային հարցերի վերաբերյալ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու համար:

Համապատասխան հոդվածները՝ 1, 10:

Հունաստան

Եվրոպայի խորհրդում Հունաստանի մշտական ներկայացուցչության կողմից 2019 թվականի ապրիլի 5-ին ներկայացված Բանավոր նոտայում ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել վավերացման փաստաթղթի հետ միասին՝ 2019 թվականի ապրիլի 5-ին. բնօրինակը՝ անգլերեն

Հունաստանի Հանրապետությունը Սարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 10-րդ հոդվածի համաձայն հայտարարում է, որ

#5864582

Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետի նպատակներով նշանակված դատարաններն են Հատուկ գերագույն դատարանը, Քաղաքացիական եւ քրեական գործերով գերագույն դատարանը, Պետական խորհուրդը եւ Աուդիտի դատարանը:

Համապատասխան հոդվածները՝ 1, 10:

Լիտվա

Վավերացման փաստաթղթում ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել 2015 թվականի սեպտեմբերի 2-ին. բնօրինակը՝ անգլերեն

Լիտվայի Հանրապետությունը Սարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 10-րդ հոդվածի համաձայն հայտարարում է, որ Լիտվայի Հանրապետությունում բարձրագույն դատարաններն ու տրիբունալները, որոնք կարող են դիմել Սարդու իրավունքների եվրոպական դատարան՝ Սարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայում կամ դրան կից արձանագրություններում սահմանված իրավունքների եւ ազատությունների մեկնաբանման կամ կիրառման առնչությամբ սկզբունքային հարցերի վերաբերյալ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու համար, հետևյալն են՝ Լիտվայի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը, Լիտվայի գերագույն դատարանը եւ Լիտվայի գերագույն վարչական դատարանը:

Համապատասխան հոդվածը՝ 10:

Նիդեռլանդներ

Ընդունման մասին փաստաթղթում ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել 2019 թվականի փետրվարի 12-ին. բնօրինակը՝ անգլերեն

Նիդեռլանդների Թագավորությունը Սարդու իրավունքների եւ հիմնարար

#5864582

ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրությունն ընդունում է ամբողջ թագավորության համար [այսինքն՝ Նիդեռլանդների եվրոպական հատվածի, Նիդեռլանդների կարիբյան հատվածի (Բոնեյրե, Սինտ Էվստատիուս եւ Սաբա կղզիներ) եւ Արուբայի, Կյուրասաոյի եւ Սինտ Մաարտենի համար]:

Նիդեռլանդների արտաքին գործերի նախարարի կողմից 2019 թվականի հունվարի 30-ին ներկայացված գրության մեջ ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել ընդունման մասին փաստաթղթի հետ միասին 2019 թվականի փետրվարի 12-ին. բնօրինակը՝ անգլերեն

Նիդեռլանդների Թագավորությունը Սարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 10-րդ հոդվածի համաձայն հայտարարում է, որ Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետի նպատակներով նշանակված բարձրագույն դատարաններն ու տրիբունալներն են՝

- ա) Նիդեռլանդների գերագույն դատարանը,
- բ) Պետության խորհրդի Վարչական արդարադատության հարցերով բաժինը.
- գ) Կենտրոնական վերաքննիչ տրիբունալը,
- դ) Առեւտրի եւ արդյունաբերության վարչական բարձր դատարանը,
- ե) Արուբայի, Կյուրասաոյի եւ Սինտ Մաարտենի եւ Բոնեյրեի, Սինտ Էվստատիուսի եւ Սաբա կղզիների համատեղ դատարանը:

Նիդեռլանդների Թագավորությունը նաեւ հայտարարում է, որ «գ», «դ» եւ «ե» կետերում նշված տրիբունալը եւ դատարաններն Արձանագրությունից բխող լիազորություններով օժտվում են միայն այն ժամանակ, երբ հանդես են գալիս որպես ներպետական բարձրագույն ատյանի դատարաններ:

Համապատասխան հոդվածները՝ 1, 10:

Ման Մարինո

Ման Մարինոյի արտաքին գործերի նախարարության կողմից 2015 թվականի փետրվարի 4-ին ներկայացված Բանավոր նոտայում ներառված հայտարարություն, որը միաժամանակ ի պահ է հանձնվել վավերացման փաստաթղթի հետ միասին՝ 2014 թվականի փետրվարի 16-ին. բնօրինակը՝ անգլերեն

Ման Մարինոյի Հանրապետությունը Սարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայի թիվ 16 արձանագրության 10-րդ հոդվածի համաձայն հայտարարում է, որ Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետի նպատակներով նշանակված արդարադատության մարմինը Ման Մարինոյի Հանրապետության դատարանն է:

Հայտարարությունն ուժի մեջ կմտնի Արձանագրությունը վավերացնելու պահին՝ Արձանագրության 7-րդ հոդվածի 1բ կետին եւ 10-րդ հոդվածին համապատասխան:

Համապատասխան հոդվածները՝ 1, 10:

Սլովենիա

Վավերացման փաստաթղթում ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել 2015 թվականի մարտի 26-ին. բնօրինակը՝ անգլերեն

Սլովենիայի Հանրապետությունն Արձանագրության 10-րդ հոդվածի համաձայն հայտարարում է, որ Սարդու իրավունքների եվրոպական դատարան ներկայացված՝ խորհրդատվական կարծիք տրամադրելու վերաբերյալ դիմումներին արձագանքելու համար Արձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետի նպատակներով նշանակված ազգային դատարաններն են Սլովենիայի Հանրապետության գերագույն դատարանը եւ Սլովենիայի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը:

#5864582

Համապատասխան հոդվածը՝ 10:

Ուկրաինա

Վավերացման փաստաթղթում ներառված հայտարարություն, որն ի պահ է հանձնվել 2018 թվականի մարտի 22-ին. բնօրինակը՝ անգլերեն

Սարգսի իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին՝ կոնվենցիայի թիվ 16 սրձանագրության 10-րդ հոդվածին համապատասխան՝ Ուկրաինան հայտարարում է, որ Սրձանագրության 1-ին հոդվածի 1-ին կետի նպատակներով նշանակված բարձրագույն դատարանը Գերագույն դատարանն է:

Համապատասխան հոդվածը՝ 10: